

Vatanım hakkında bilhassa Türk Kadının vaziyeti hakkında konuşmak benim için büyük bir sevik. Türk Kadını, nı size tanıtmak için, evvela onun tarihteki geçirdiği safhaları izah etmek isterim. Türk Kadının tarihini üç büyük epoke tasnif edebiliriz. I: Osmanlı imparatorluğundan evvel ; II: Osmanlı imparatorluğu ; III: Osmanlı imparatorluğundan sonra, Cumhuriyet devri Atatürkün reisliği altında Cumhuriyet devri .

I Türklerin Ana Vatanı Orta Asya'dır. ~~Osmanlı~~ Kadın ve Erkek arasında ^{ıbbilümü nokta nazarından} büyük bir fark yoktur. Kadın erkek gibi güzel atâ biter ve gelişirdi. Uzun dar ve yirtmaçlı elbise giyerlerdi. Hakanın zevcesi idarede mekki tutmuştur. Hakanın hükümlerini beraber imzalardı. Eski kitabelerde ekseri ikisinin imzası beraber görülür. Türkler değişen ve hayatı müşkülleştiren İslâm sebebiyle garbe doğru akın ettiler. Bir kısmı burada müsliman oldu. Bu akınca gruplardan biri Anadoluya vasil olduğu zaman Bizanslılarla selçuk Türkleri arasında vuku bulan harple karşılaştı. Adetleri veçhile mağlup olan tarafa yardım ettiler, ve harbi kazandılar. Selçukî imparatoru Alseddin bunlara yerleşmek üzere ~~by~~ Bizans hududunda arazi hediye etti. Bu grup bu suretle Osmanlı imparatorluğuna tesis etmiş oldu. Kısa bir zamanda bütün Anadoluya, Balkanlar, Trablus, Misur, Suriya, Irak, Kafkas, Kırima, Viyanaya kadar hakim oldu. Müslümanlığı kabul ettiler, Sultan aynı zamanda Halife idi.

II. Bu Devirde iki ~~an~~ Kadın tipi görüyoruz. I Şehir Kadını II Köy Kadını. 1) Şehir Kadını Din tesirile kapalı bir hayat yaşamaya mecbur kılındı. Garı saflandı, ancak iptidai tahsiline mücadele vardı,

bilgili dileler kısmen kızlardı. Evde hususi ders aldırılırdı.
 tahsilleri ekseri din ve edebiyat çerçevesi dahilinde idi.
 Genç kızlar evde annelerine yardım ederler ve ev
 idaresi öğrenirlerdi. Çok ince ve kıymetli el işleri
 yapar ve bu suretle zengin şeyiz hazırlarlardı.
 İlerde oldukça genç ebeveynlerinin ^{bulduğu} sevdiği erkeklerle
 evlenirler ve bütün sevgi, meşgaleleri kocası ve
 çocuklarında temerküz ederdi. Cemiyetleri erkeklerin
 künden temāmile ayrıdı. Kadınlar aralarında eğlenirler.
 Belli çalıklar çalarlardı, halk dansları oynarlardı, şarkı
 söylerler, masallar anlatırlardı, kilmeceler hallederlerdi.
 Pek nadir sokaklara çıkarlardı. Alış veriş erkeğin vazi-
 fesi idi. Tranvay ve vapur, Tirenlerde kadınlar için
 ayrı kısımlar vardı. Burada ^{Avrupalıları çok enterese eden} "Harem", üzerine biraz
 konuşmak isterim. Haremden biz kadınlara mahsus
 olan ve erkeklerin girmesi memnun olan bir yer
 değildir. Mükabilli olan "Selamlık", da erkeklere mahsus
 olan yerdir. Zengin dileler ayrı etten bir selamlık
 yaptırırlardı. Misafirler kapıda ayrılırlardı erkekler
 erkeklerle beraber kadınlar, kadınlarla beraber eğlenirler
 eve gitmek isteyen kadın ve ya erkek uşakla arzularını
 bir birlerine bildirirler ve tekrar kapıda buluşurlardı.
 Avrupalılar Haremden Polygamie = Bir erkeğin birkaç
 kadınlık evlenmesini anlatırlardı. Vaka müslümanlık
 bir erkeğin birkaç kadınlık evlenmesine müsaade
 ediyordu fakat bu adet Türklerin dile görüşüne
 temāmile aykırıdır, onun için pek nadir görülen
 müstür. Ve Cumhuriyetin kanunlarıyla temāmten men
 edilmiştir. Avrupa noktai nazarından Harem ancak
 sarayda mevcuttu. Sultanın kanunen bir zevcesi
 vardı. Fakat yalı sıra bir de Hanem ~~me~~ mevcuttu.
 sarayda kadının rolu pek yoktu.

Pek az kadın tarihinde isim kazanmıştır. Şimdi aynı devirde köy kadınına mütalaa edelim. Eski adetlerini muhafaza ~~ediyor~~^{etmiş} ve dinin tesirinden az müteessir olmuştur. Tarlada serbest çalışması kocasıyla çalışırdı. Ebisesi bugünkü gibi şalvar bluz ve işlemeli ceptenden müteşekkildir. Şehire öteberi getirir ve satardı. Köyde erkekten kaçma adeti yoktur. Beraber eğlenirler, dans ederler şarkı söylerlerdi. İkinci ve üçüncü Epok arasında Türk kadını Vatan muhabbetini çok müteberiz şekilde isbat etti. ve Zamanında o da erkek gibi Vatan uğrunda canını feda ettiğini edekileceğini tanıttı. Bu devirden birkaç misal almak isterim. Balkan ve Trablus harpleri, Alman mütefikleri olarak Harbi umumiye iştirak Türkiyeyi adanmış sarsmıştı. Muhalif devletler bizimle versay müzakeresini imzalamak istiyorlardı. Bu müzakerede 30 Paragraftan müteşekkildi ve herkisi tek başına bir Nationu mahvetmeğe kâfi idi. Sadece bunu imzalamaktan başka çare bulmamıştı. Millet ^{bu şart şartları} hiç bir zaman kabul edemezdi. Bu emada Vatanın her tarafı müktelef milletler tarafından işgal edilmiş kullunuyordu. Milletinku vâziyet karşısında kendisini istiklale kavuşturacak bir öndere ihtiyacı vardı; işte O zaman Atatürk bizim Kurtarıcıımız oldu. Türkiyeyi yeniden istiklale kavuşturdu sağlam bir idare altında topluyarak bugünkü iktisadi, kültürel Türkiyeyi kurdu. Kadınlar bu harplerde ~~aktif~~ aktif olarak çalıştılar. Askerin işe ve ebisesini temin ettiler. Silahlarını hudutlardan gizli olarak taşıdılar. Günkü hudutları bekleyen düşman nöbetçileri erkekleri çok sıkı arıyorlardı. Kadınlar işin de bu vazife kolay değildi ekseri hudutlarda yakalansın öldürülüyorlardı.

Fatma isminde bir kadın düşman hudutlarındaki telleri keserek Askerimize hücum yollarını açtı. Genç bir kız. Topladığı Gocuklar vasıtasile düşman istikâmları hakkında, mühim bir cephemize haberler getirdi. Muharrir Halide Edip şiiirler yazılarak Millet'in kuvviesini kuvvetlendirmeğe çalıştı. Şimdi III e: Epoku, bugün kü Türkiyeyi, Atatürk Türkiye'sini mutad edelim. Türk kadını dinin Tesirlerinden kurtarıldı. Şehirdeki ~~er~~ Kadın ve Erkek iş bölümü temâmile değişti. Kadın da erkek gibi hemen her sahada çalışmaya başladı. Tahsilde temâmile serbestir ve istediği ~~h~~zifeyi alabilir. Tahsil hayatında erkek ve Kadın adedi hemen eynidir. Köylerde Kadımlar Mukhtar ~~ol~~ olabildiği gibi şehirde devlet memuriyetinde bulunabilirler. Mesela bir Kadın Arukat Devlet hazineinde mühim bir mevkide bulunuyor. Kız Talebe yurtlarında Entütö'lerinin idaresi Kadınların elindedir. Birçok meşhür Kadın Doktorlar, mühendis ve Profesörler tanıyorum. Bunlar tabii bütünden tek tek misaller. Tür Kadın ~~in~~ ^{hakkında} ^{Millet Meclisinde} ¹⁵ kadar Kadın in tihap etmek ve edilmek hakkını ¹⁵ kadar Kadın saydığımız var. Kıyafet şehirlerde Avrupa tarzıdır. Köylerde eski tarzıdır. Kadınlar spor yaparlar. Bilhassa 40'ümde büyük istidat gösteriyorlar. Büyük Tür Kadınlar birliği 1933 de teşekkül etti. Kısa zamanda büyük terakki göstererek international Kadınlar birliğinin sempatisini kazandı. Bunu etle 1935 International Kadınlar birliği kongresine İstanbulda ^{kuruldu} ~~gitti~~. Biz Türk kızları ve Kadınları bugün kü mevkilerinden çok memnunuz ve ve Saimizle her zaman Vatanımıza şükranlarımızı göstermeği dileriz.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Jale İnan Arşivi

JALBIO0400914